

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Sexagesimum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Sexagesimum Quartum Priuilegium.

- 1 **E**CCLESIA gaudet priuilegio, † quòd instru-
 2 mentum exemplatum per tabellionem auctorita-
 3 te ordinarij eandem uim habet cum originali.
 † Quèdam instrumenta propter uetustatem, vel
 4 aliam iustam causam quasi consumpta petuntur
 5 exemplari. Papa respondet, † quòd sunt præsen-
 6 randa iudici ordinario, vel specialiter delegato, ad hoc qui uideat
 7 instrumenta si in aliqua parte sunt uitiata, & si uitiata non repe-
 8 riuntur faciat illa exemplari per publicam personam, & ita ean-
 9 dem auctoritatem cum originalibus obtinebunt. cap. si instru-
 menta de fid. inst. Quare autem tantam uim habeat exemplum
 4 quantam originale? Ratio fuit hæc. Nam instrumenta, † & priuile-
 5 gia, quæ uetustate delentur, adeo quòd literæ legi non possunt ne
 6 careant fide renouantur dummodo per ordinarium, vel ad hoc
 7 specialiter per delegatum diligenter fuerint inspecta, adhibito
 8 tabellione, qui uti persona publica exemplum faciat. Hic igitur
 9 considerandum venit, quòd huiuscemodi exempla debent fieri
 coram Iudice ordinario, vel specialiter ad hoc delegato, seu ipso
 5 auctoritatem præstante. † Qui uult talia exempla habere, offi-
 6 cium Iudicis adire tenetur, qui facta diligenti inspectione, man-
 7 dat exemplari, si hoc incumbit iudici inspicienti vitium non con-
 8 tineri, in instrumento. † Tabellionum practica absurda, & ui-
 9 tiosa dici potest, ex quo intrascribendo asserunt, & attestantur,
 quòd ipsi diligenter inspexerunt instrumenta exemplanda, &
 quòd nullum vitium reperiunt, & tamen hoc est officium Iudi-
 cis, & non Tabellionis, quòd percipi potest ex tex. præallegati
 cap. ideo dicere deberent, quòd Iudex diligenter inspexit, & nul-
 lo vitio reperto, mandauit ipsis, ut exemplarent, nec damno-
 sum erit immo utile, si notarij uellent, etiam attestari de suo sen-
 su, quòd illa talia instrumenta uidebantur omni vitio carere
 7 Inn. in cap. quoniam contra de probat. † Sed an Iudex debeat
 8 partem cuius interesse posset citari facere? Inno. tenet, quòd sic
 9 in d. cap. si instrumenta. † Si tamen aliqua uitia inessent impedi-
 rent publicationem seu insinuationem. Nam non debent insinua-
 ri nisi prius decernatur causa cognita super illis, argu. in cap. cum
 dilecta de confirm. uil. † Sed uitia possunt esse aut uisibilia, aut
 inuisibi-

inuisibilia, visibilia prout sunt Cancellature, rasure, & similia, &
 tunc impediunt exemplum fore conficiendum. Si vero vitia sunt
 inuisibilia, vt si instrumentum fuisset confectum ab excommuni-
 cato, vel seruo, & similia, & non impediunt exemplum. Tamen si
 quis compareret, & contradiceret, audiretur contradictio, & re-
 feruaretur disceptatio ad aliud tempus. In Auth. de testa. §. si ve-
 ro cap. significauit de test. Ratio diuersitatis inter prædictos ca-
 sus esse potuit, quia in primo casu si statim fieret exemplum non
 subesset: deinde remedium impugnandi cum non esset opus am-
 plius originalia producere, in quibus vitia constant. In secundo
 10 vero casu non vertitur periculū nullum, ¶ cum vitium sit extrinse-
 cum, quod probari potest absque productione originalis. Ideo vi-
 tia intrinseca, & extrinseca secundum subiectam materiam ve-
 11 niunt consideranda. ¶ Sed coram quo Iudice fieri debet
 exemplum, vel peti, si tractatur de re Ecclesiastica? Tractari,
 & peti debet coram Ecclesiastico. Si vero coram Iudice ciuili, tra-
 ctentur ciuilia coram eo. petendum. l. repetita. C. de episcop.
 & cleric. l. consulta. C. de testamen. Et est dictum rationale,
 vt adeatur ille Iudex coram quo quæstio ventilatur, argum. in ca.
 12 Vt si quis contra clericum de foro competen. licet Abb. hic con-
 trarium tenuerit, & iudicio multorum Doct. male, stante prædi-
 cta distinctione. ¶ Sed an exemplum faciat semper fidem? Quan-
 doque facit fidem: Quandoque non. Regulariter exemplum non fa-
 cit fidem, immo præsumitur talis scriptura falsa tex. in l. quicum-
 13 que. ff. de fid. instrum. hinc inferitur, ¶ quod si quis habet instru-
 mentum originale, vel authenticum, confectum per Titium ta-
 bellionem si illud facit exemplari per Seium, tale exemplum exē-
 platum nullam facit fidem. Nam ad hoc, vt instrumentum debeat
 14 facere fidem, oportet quod notarius sit rogatus à partibus. §. nos
 autem in Auth. de tabel. Si notarius, qui exemplauit est rogatus,
 nisi ab una parte, ergo & ca. Alia est etiam ratio, quia notario non
 creditur nisi de his, quæ sunt facta in eius præsentia. Sed notarius,
 qui exemplauit non vidit seriem negocij in ipso instrumento con-
 15 fecti ergo & c. Conclusio igitur talis est, ¶ quod exemplum non
 facit fidem. Fallit tamen in aliquibus. Primo quando illud exem-
 plum est publicatum à notario, tunc plenam facit fidem, quæ pu-
 blicatio fiet hoc modo. Primo quod pars petat à Iudice, quia
 15 ¶ Iudex nō impartitur officium suum non petitus, ut in l. 4. §. hoc
 16 autem. ff. de danin. infect. ¶ Secundo citabitur pars aduersa, ut
 intersit publicationi, & citabitur specialiter si cognoſcatur si ay-
 tem

tem nō cognoscatur proclamatur generaliter, ut in Auth. si omnes. C. si vt se ad hered. abstin. Item res notarii debent interuenire ad scribendū in hanc formā. Ego Titius & c. originali instrumento diligēter auscultato, viso, & intellecto præsens exemplum extraxi. Et quia in omnibus, & per omnia concordari inueni cum originali, quod non erat rasum, neque cancellatum, ideo me subscripsi, & similiter alii duo notarii. Tunc Iudex hoc viso pro sententia interlocutoria pronuntiabit tali exemplo plenam fidem adhiberi, et bona cautela erit pro illo qui produci fecit tale exemplū, quod faciet fieri instrumentum de illa interlocutoria. Hanc formam tradit Alber. & ceteri Doctores in l. quicumque. ff. de fide instrum. & in auth. si quis in aliquo. C. de edend. † Huic transumpto nullo modo credendum, nec aliquam fidem facit sine iudicis auctoritate, & parte non citata. Ita tenet Bartol. Socin. in consilio 231. incip. cum in præsenti ver. Sed nou obstante, circa medium cū vers. seq. in 2. par. animaduertendū, quod licet tale exemplum faciat fidem cum sit publicum, potest tamen quis de falso redarguere, & petere vt originale exhibeatur si possit haberi. Bald. in d. Auth. si quis in aliquo, & Inno. & in cap. Abbate de verbo. signif.

18 Tamen, † fallit quando est eadem persona tabellionis, quæ scripsit originale, & quæ scripsit exemplum. Nam tunc exemplum plenam facit fidem sicut ipsum originale, cum idem tabellio de eod. actu possit plura instrumenta conficere, vt in l. unam. ff. de testa.

19 Fallit etiam quando aduersarius meus dabit mihi exemplum. Nam tunc facit fidem, vt l. in fraudem. §. neque. ff. de iur. fisc. & ibi Bar. qui dicit, quod cautus sit ille, cui exemplum datur, per suum aduersarium, vt faciat in actis scribere qualiter aduersarius suus

20 dedit sibi illud exemplum. † Fallit si exemplum est scriptum de consensu ambarum partium. Nam tunc facit fidem. Ita tenet Ioann. de Imo. in capitu. 1. de fid. instrumen. & per Barto. & Bald. in d. Authen. si quis in aliquo, & ita habes quando exemplum faciat fidem.

S V M M A R I V M.

- 1 Nocens est obnoxius pœna, & ita occultus licet dicat se ioco fesisse.
- 2 Domum alicuius ingrediens, & clandestine furatus detectus à Domino non licet dicere, quod ioco se fecit.
- 3 Noxius est qui manifestè niti tur nocere licet forte non fuerit secutus effectus.

- 4 Operam dans rei illicita mittendo sagittas, & lanceas in necem alicuius si res non habet effectum si asserat ioco fecisse.
- 5 Noxius ludus est in culpa.
- 6 Delictum ex sola inchoatione an puniri debeat ac si perfectum fuisset?
- 7 Affectus an debeat puniri non secuto effectu?
- 8 Affectus punitur in crimine læsæ maiestatis, oppugnata patriæ, et simoniæ ac in veneno ponitur non secuto effectu.
Consuetudini generali statuitur, ut ibi.
- 9 Iudex pro solo conatu penam mortis imponere non potest in his, quæ non sunt atrocissima, sed extra ordinariam.
- 10 Sagittans, vel exonerans Ar chobusium stans in uno terretorio, & interficiat existentem in alio terretorio in utroque terretorio poterit puniri.
- 11 Mandans fieri delictum debet puniri in loco commissi delicti non autem mandati.
- 12 Mandans non punitur de mandato, sed de delicto secuto.
- 13 Mandans, & mandatarius si conveniantur coram diuersis iudicibus non possunt petere se remitti ad eundem iudicem.
- 14 Damnum illatum semper præsumitur factum malo animo.
- 15 Præsumptio tollitur ex aliquibus varijs circumstantijs.
- 16 Carmen famosum, seu ignominiosum faciens non excusatur fecisse propter ludi occasionem.

Sexagesimum Quintum Privilegium.

- 1 CCLESIA gaudet priuilegio, † quòd sicut manifestè nocens est obnoxius penæ, ita & occultus, licet postea dicat se ioco fecisse. Ut si quis in alicuius † domum ingressus fuisset ueluti amicus, & clandestinè quædam iocalia subtraxit, & cum Dominus domus hoc detexisset, ille ad eius excusationem dixit, quòd iocosè fecit; An ex confessione tali sit absoluendus? Papa respondet, quòd huius quæstionis solutio ex dictis Salomonis in parabolis colligitur, qui dicit. Quòd sicut † noxius est, qui manifestè nititur nocere; licet fortè non fuerit secutus effectus. Itais qui nocet occultè: & si in deprehensionis actu dicat, quòd iocosè fecit, quasi
- T dicat